

unicef

per a cada infància

EN AQUESTES ELECCIONS HI GUANYA LA INFÀNCIA

Un programa per a infants i adolescents

UNICEF Comitè Balears

UN PROGRAMA PER A INFANTS I ADOLESCENTS

El cicle polític i legislatiu que s'obre amb les eleccions municipals de maig de 2023 representa una oportunitat per situar la infància i l'adolescència en el centre de les decisions. Les entitats locals, com a administracions més pròximes als nens,

nenes i adolescents, tenen la responsabilitat de salvaguardar-ne els drets i de convertir els seus espais de convivència i accés a serveis en territoris protectors, que promoguin i vetllin el compliment de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

Per què han d'estar i ser tinguts en compte els infants i adolescents en els programes electorals?

1. Perquè són un 17,23% de la població de Balears.

2. Perquè, a més de ser una obligació derivada de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, tenir en compte els nens i nenes demostra una visió a mitjà i llarg termini en l'àmbit local i enllaça amb els fulls de ruta dels quals els països s'han dotat internacionalment per fer front a desafiaments globals, com ara l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, la Nova Agenda Urbana o la Garantia Infantil Europea.

3. Perquè invertir en infància és una opció econòmicament rendible que

reporta beneficis a tota la població: promou el desenvolupament econòmic i social en augmentar la productivitat, el creixement econòmic i els nivells de cohesió social.

4. Perquè poden ser més vulnerables a la pobresa, a la violència i a l'explotació.

5. Perquè desenvolupar a temps les polítiques i inversions necessàries redueix possibles vulneracions dels seus drets, amb el conseqüent estalvi econòmic i social.

6. Perquè són titulars de drets, i el compliment d'aquests implica la ne-

cessitat de millorar lleis i polítiques públiques.

7. Perquè tenen dret a ser escoltats i a participar en tots els assumptes que els concerneixen. La participació, a més d'un dret, és un principi rector de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

8. Per solidaritat intergeneracional: perquè els sistemes públics de serveis i protecció social basats en aquest principi han de mirar també cap a la infància i les famílies amb nens i nenes per raons de justícia i sostenibilitat.

Des d'UNICEF Comitè Balears, presentem a les organitzacions polítiques que concorren a les eleccions municipals 12 propostes, agrupades en 5 eixos estratègics, que esperem que siguin tingudes en compte en els seus programes electorals. Considerem cadascuna d'elles prioritària per millorar la vida i el benestar dels infants i adolescents en el

compliment dels seus drets en l'àmbit local. El contingut d'aquestes propostes ha estat sotmès a un **procés de validació i participació amb el Grup Assessor d'UNICEF Espanya**, compost per nois i noies d'entre 12 i 20 anys. D'aquesta manera, el document inclou les seves veus, preocupacions i opinions per a cadascun dels eixos estratègics.

EIXOS ESTRATÈGICS

CADA INFANT I ADOLESCENT ÉS VALORAT, RESPECTAT I TRACTAT JUSTAMENT DINS DE LA SEVA COMUNITAT

Les ciutats, els pobles, els seus carrers, barris, places, parcs, escoles... són els llocs físics on nens, nenes i adolescents creixen, es relacionen, aprenen i exerceixen els seus drets. Els entorns locals poden i han de ser espais d'oportunitat per a tots ells, i s'ha d'evitar que es transformin en factors de desigualtat amb efectes especialment adversos entre la infància i l'adolescència. L'entorn local (el seu territori, serveis, infraestructures, etc.) i les experiències que s'hi viuen són elements determinants en el seu desenvolupament i,

per tant, s'han de formular tenint en compte les seves necessitats i drets. Les entitats locals han de posar el focus en els col·lectius en situació de vulnerabilitat, no només per una qüestió d'equitat i justícia social, sinó com a estratègia fonamental de lluita contra les desigualtats i a favor de la cohesió de la societat.

Les inversions realitzades per trencar les inequitats que afecten els infants i adolescents són les que presenten un retorn més gran en termes de millora dels indicadors de benestar.

PROPOSTES

1 Per a tothom, els mateixos drets. Cal emprendre accions encaminades a fer de les entitats locals espais socialment inclusius, que permetin impulsar les capacitats de nens, nenes i adolescents, que lluitin contra la discriminació —tant si és social com econòmica o de gènere— i que els ofereixin una oportunitat per aconseguir tot el seu potencial, amb independència de la seva edat, sexe, capacitats físiques o mentals, origen o procedència, o situació econòmica, entre d'altres.

S'ha de concretar les discriminacions a què estem exposats els nens i nenes.
Grup Assessor UNICEF Espanya

2 Igualtat de drets entre nens i nenes. Cal incrementar els recursos que desenvolupin programes de sensibilització, detecció, prevenció i atenció davant la desigualtat de gènere, i establir instruments que incrementin l'atenció que reben nens, nenes i adolescents que viuen en situacions de violència de gènere en l'entorn familiar, escolar i social.

La desigualtat de gènere transcendeix l'entorn familiar, també té lloc en l'àmbit educatiu i social dels infants.
Grup Assessor UNICEF Espanya

3 La infància en moviment. Cal proporcionar i enfortir mecanismes de resposta, atenció, protecció i inclusió de la infància en moviment, la infància i adolescència refugiada i les víctimes de tràfic, de manera que es vetlli sempre pel seu interès superior en coordinació amb altres actors, i garantint l'accés de les famílies a serveis essencials per mitjà de mesures com l'accés a un empadronament lliure d'obstacles.

S'han de promoure programes de sensibilització/conscienciació a la societat local per informar sobre la situació de nens i nenes migrants/refugiats, perquè sentin empatia amb les seves vides i en facilitin l'acolliment.
Grup Assessor UNICEF Espanya

LES VEUS, NECESSITATS I PRIORITATS DE CADA INFANT I ADOLESCENT ES TENEN EN COMPTE EN TOTES LES DECISIONS QUE ELS AFECTEN

Les entitats locals, com a administració més pròxima a la ciutadania, són la primera baula de l'organització política de l'Estat que coneixen nens, nenes i adolescents. D'elles n'esperen una resposta davant les seves demandes i preocupacions, des de les normatives, polítiques públiques i pressupostos.

En els últims anys s'ha experimentat un augment progressiu dels espais de participació infantil i adolescent en els àmbits estatal i autonòmic, però especialment en el local. La **Iniciativa Ciutats Amigues de la Infància** ha impulsat que 342 entitats locals espanyoles disposin d'òrgans de participació infantil en el seu àmbit competencial. Aquests espais de participació es configuren com una de les eines per mitjà de les quals les entitats locals garanteixen el dret, reconegut per la Convenció sobre Drets de l'Infant de Nacions Unides, que la infància sigui escoltada i que la seva opinió sigui degudament tinguda en compte. La participació infantil no és només un dret, sinó que, a més, és un dels principis rectors de la Convenció, de manera que tots els drets que s'hi reconeixen s'han d'interpretar a la llum del dret a la participació de la infància.

La participació infantil en l'àmbit local ha d'anar molt més allà de tenir una opinió, i ha d'incloure el dret dels nens, nenes i adolescents a estar informats, involucrats i tenir influència sobre decisions i assumptes que afecten la seva vida, com a ciutadans i ciutadanes de ple dret que són. La participació és un factor fonamental de desenvolupament dels infants i promou habilitats de protecció, autonomia, resiliència i comunicació, a més de fomentar el pensament crític, la creativitat o valors com el compromís i la responsabilitat. La participació infantil, també, és un mecanisme de governança i capacitat democràtica i permet que infants i adolescents experimentin un rol actiu i útil en les seves comunitats i es reconguin com a actors socials de canvi. Així mateix, involucrar-los en la presa de decisions és una condició necessària per incorporar adequadament la perspectiva de drets de la infància en les institucions, així com un pas ineludible per avançar en la consideració i mirada social enfront d'aquest col·lectiu.

Fomentant la participació infantil en l'àmbit local no només aconseguim promoure un dret fonamental dels infants i adolescents, sinó construir societats més justes i igualitàries presents i futures.

PROPOSTES

4 Escoltant els nens i les nenes. Cal incorporar la participació infantil i adolescent amb caràcter estratègic en l'elaboració, seguiment i avaluació de les polítiques locals d'infància i adolescència, impulsant la creació d'òrgans estables, dotats de recursos i amb caràcter sostenible que canalitzin la participació dels infants i adolescents. S'ha d'afavorir la coordinació amb totes les estructures locals, respectant la independència d'aquests espais i assegurant mecanismes de rendició de comptes entre nens, nenes i adolescents i el govern local.

Volem espais de participació de qualitat en què la infància i l'adolescència se senti escoltada de veritat.

No es tracta de crear òrgans de participació perquè sí, sinó assegurar que funcionen i es mantenen.

Grup Assessor UNICEF Espanya

TOTS ELS INFANTS I ADOLESCENTS TENEN ACCÉS A SERVEIS ESSENCIALS DE QUALITAT

A Balears, el 24,5% (49.125) d'infants viuen en risc de pobresa i exclusió social (taxa AROPE ECV 2021 INE) tant pel llindar autonòmic com per al nacional.

Aquesta xifra representa 8,5 punts menys que la dada corresponent a la xifra estatal (33%) i una disminució de més de 15 punts respecte a 2020 al llindar autonòmic (40,2%). El risc de pobresa o exclusió social entre la infància de Balears és igual que a del conjunt de la població (24,5%). Hi ha una relació entre pobresa i benestar, desenvolupament cognitiu i nivell educatiu dels infants i adolescents, factors que afecten les seves condicions de vida i la pobresa en l'etapa adulta.

Aquest escenari no afecta de la mateixa manera tots els infants i les seves famílies, perquè la probabilitat de patir pobresa severa o trobar-se en risc d'exclusió social ve determinada pel context socioeconòmic, laboral o geogràfic en el qual es troben. Sabem, a més, que el risc de patir pobresa o exclusió es relaciona directament amb el lloc on viuen nens i nenes, amb el seu barri, amb l'espai urbà o rural que els envolta i les possibilitats d'accés a serveis essencials de qualitat. Davant d'això, és fonamental la intervenció i coordinació de totes les administracions, per tal d'emprendre mesures correctores que generin cohesió social i econòmica entre la ciutadania, especialment entre els nens i les nenes.

Els hàbits de vida dels infants i adolescents estan determinats en gran manera per l'entorn i els serveis als quals tenen accés. Les entitats locals des-

envolupen un rol clau en la configuració d'espais i la dotació de serveis que fomenten la vida activa en la infància, l'alimentació saludable, la salut física, l'educació de qualitat, l'esport, el joc i l'oci.

No obstant això, facilitar serveis que fomentin la salut física de la infància no és suficient, des d'una concepció integral de la salut. Si alguna cosa ha posat de manifest la pandèmia de la COVID-19 és la necessitat de reforçar els serveis de salut mental i emocional. En aquest sentit, les entitats locals han d'apostar per una tasca preventiva, que ajudi la infància i l'adolescència a disposar de les eines necessàries per al seu benestar emocional i que aposti per posar en marxa accions que evitin conductes especialment nocives per a nens, nenes i adolescents, com ara l'assetjament escolar, el ciberrassetjament i altres formes de violència.

No hem d'oblidar, a més, que els espais relacionals de la infància i l'adolescència superen el món analògic i tenen una translació directa en l'entorn digital. Altra vegada, la pandèmia de COVID-19 ha posat de manifest la bretxa digital i les dificultats d'accés de moltes famílies, infants i adolescents a les eines tecnològiques que podien facilitar la continuïtat del seu dret a l'educació i de la seva capacitat de relació entre iguals. Tanmateix, aquest accés a canals i dispositius digitals ha d'anar acompanyat d'una tasca de formació i sensibilització sobre l'ús adequat i segur de les tecnologies, com a estratègia clau per reduir l'exposició a potencials riscos que s'hi associen.

PROPOSTES

5

6

7

8

en pàgina següent >>>

PROPOSTES

5 Combatre la pobresa des de l'àmbit local. Cal disposar de mesures i recursos específicament dirigits a la població infantil i adolescent en l'àmbit local, amb un enfocament preventiu i universal en el disseny de les prestacions i serveis socials per combatre la pobresa infantil, i en el marc de les prioritats de la Garantia Infantil Europea i del pla d'acció d'estat: atorgar ajudes econòmiques a les famílies amb infants o adolescents a càrrec, de manera àgil i planificada, en situació més vulnerable; afavorir el dret a un habitatge digne i al manteniment dels subministraments essencials en la llar des de l'àmbit local.

6 Educació per a tota la infància. Cal dissenyar polítiques de reforç educatiu des de l'entorn local que garanteixin l'accés equitatiu i efectiu a una educació de qualitat per mitjà de beques i programes de suport, especialment per als nens i nenes en situació de vulnerabilitat, que afavoreixin la igualtat d'oportunitats i la inclusió. Cal garantir l'accés equitatiu a activitats socioeducatives, culturals i d'oci.

Cal reforçar amb recursos perquè els nens i nenes que ho necessitin disposin de suport escolar.

S'ha d'oferir informació, alternatives i cursos d'orientació als nois i noies que no volen anar a la universitat... "Com més informació tinguem, més bé podrem escollir."

Grup Assessor UNICEF Espanya

7 Bon ús de l'entorn digital. Cal assegurar l'accés a les tecnologies i el bon ús d'aquestes a tots els infants i adolescents, incorporant les mesures necessàries que els permetin gaudir de tots els drets en l'entorn digital.

S'ha de dotar els centres educatius de més equipament tecnològic que pugui ser utilitzat per l'alumnat, i assegurar la connectivitat per a tots els infants del municipi.

Cal millorar la qualitat de les tecnologies i lluitar contra la bretxa digital, que s'ha posat en evidència durant el confinament.

Grup Assessor UNICEF Espanya

8 Compromesos amb la salut. Cal promoure mecanismes integrals de prevenció en matèria de salut, física i mental, en la infància i l'adolescència destinats a millorar el benestar físic i emocional i a promoure hàbits de vida saludable.

S'ha de promoure el joc i l'esport al carrer i trencar amb allò de "quedar-se a casa per jugar a videojocs".

Cal visibilitzar la salut mental: continua sent un tabú, necessitem esborrar estigmes.

S'han de promoure dietes saludables.

Sobre els trastorns de conducta alimentària: cal dur a terme campanyes i programes per conscienciar i informar de la diversitat de cossos i establir mesures de prevenció d'aquests trastorns.

Grup Assessor UNICEF Espanya

TOTS ELS INFANTS I ADOLESCENTS VIUEN EN ENTORNS SEGURS I NETS

Els infants i els adolescents han de créixer en espais físics i relacionals que protegeixin la seva salut, promoguin el seu desenvolupament ple i salvaguardin la seva integritat física i emocional.

Tal com es recull en Llei orgànica de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront de la violència (LOPVI) en el seu art 3.m, "S'entén com a entorn segur aquell que respecta els drets de la infància i promou un ambient protector físic, psicològic i social, inclòs l'entorn digital". I un espai protector requereix, a més, que els nens, nenes i adolescents puguin demanar ajuda quan la necessiten, així com comptar amb persones adultes més conscients i responsables dels riscos.

Així mateix, la configuració dels espais locals té un paper fonamental en el benestar dels infants. Les entitats locals han de promoure polítiques d'ordenació de l'entorn local que millorin la qualitat ambien-

tal, el metabolisme urbà i els espais que fan servir infants i adolescents, perquè aquests, a més, s'adeqüin a les seves necessitats de joc, mobilitat, participació social, etc., i efectivament siguin "entorns protectors".

Els nens, nenes i adolescents són especialment vulnerables a l'efecte del canvi climàtic i la contaminació atmosfèrica. El canvi climàtic impacta en la seva salut i els afecta més que a altres franges de la població.

S'han de desenvolupar mesures que tenen a veure amb la gestió adequada dels impactes del canvi climàtic en la seva salut, educació, benestar i alimentació, ajustades a les característiques econòmiques, socials, geogràfiques, ambientals, polítiques i culturals, amb l'objectiu d'augmentar la resiliència de la societat i, especialment, dels nens, nenes i adolescents davant de les repercussions presents i futures.

PROPOSTES **9** **10** en pàgina següent >>>

PROPOSTES

9 Protecció de la infància davant de qualsevol tipus de violència. Cal posar en marxa els mecanismes i mesures per crear entorns protectors, dotant dels recursos i capacitats suficients per garantir, des d'un enfocament preventiu, i en coordinació amb els diferents àmbits, la protecció d'infants i adolescents davant de situacions de risc i violència, en el marc de les competències establertes en la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront de la violència (LOPIVI).

10 Entorns segurs i sostenibles. Cal afavorir des de les polítiques locals el dret dels infants i adolescents a gaudir d'un medi ambient net i saludable, per mitjà d'actuacions que promoguin una transformació urbana amb enfocament d'infància per a la millora de la qualitat ambiental (contaminació de l'aire, el soroll, efecte illa de calor, etc.), del metabolisme urbà (els desplaçaments, xarxes d'aigua, energia, sanejament, etc.), la qualitat dels espais socials (espais públics, equipaments, habitatge, llocs de treball, etc.) i el dret a gaudir de l'oci i la cultura de manera responsable, mitjançant la promoció d'entorns segurs assequibles i accessibles.

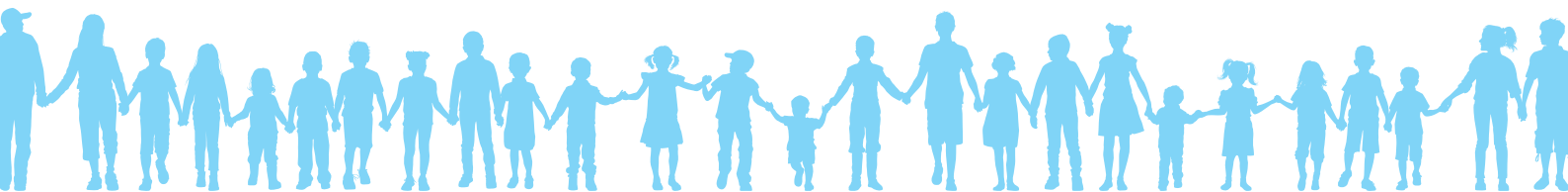
Cal redissenyar els carrers perquè les persones tinguin més espai: voreres més amples, més arbres, més bancs, més bicicletes i menys cotxes. Carrers més sostenibles.

Més i millor transport públic, que utilitzi energies netes i sostenibles i que sigui més barat perquè tothom el pugui utilitzar.

Cal fer que tots els nens i nenes puguin gaudir d'espais verds i que puguin visitar paratges naturals, perquè és importantíssim per a la seva salut.

S'ha de conscienciar els adults sobre la cura del medi ambient i el reciclatge. Els nois i noies hi estem sensibilitzats a escola, però els adults, no.

Grup Assessor UNICEF Espanya

COMPROMÍS AMB ELS INFANTS I ADOLESCENTS A ESCALA GLOBAL I MECANISMES DE GOVERNANÇA DE LA POLÍTICA LOCAL D'INFÀNCIA

Situar la infància l'adolescència en el centre de les polítiques locals ha de ser una prioritat, com també ho ha de ser la defensa i promoció dels drets de la infància en el marc de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament augmentant-ne els recursos i enfortint el compromís local amb la Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDI) i l'Agenda 2030.

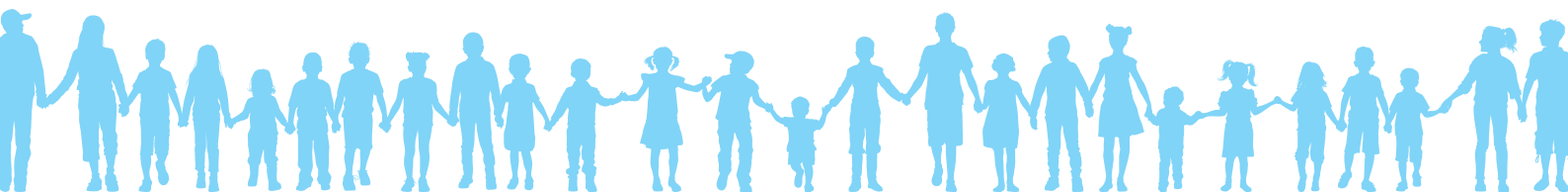
L'Agenda de Desenvolupament Sostenible 2030, amb la consigna de no deixar ningú enrere, reconeix el doble repte de garantir l'equitat i la sostenibilitat, i constitueix un instrument essencial per enfortir el compromís pel desenvolupament i protecció de tots els nens i nenes.

Apostar per una cooperació al desenvolupament que posi el focus en l'atenció en els infants i adolescents és ara més necessari que mai. Nombroses crisis recents, i més concretament l'ocasionada per la COVID-19, han provocat que les necessitats més bàsiques dels nens i nenes d'arreu del món hagin augmentat d'una manera alarmant. Una política de suport a la infància i adolescència en el marc dels instruments de cooperació internacional hauria de ser una prioritat en l'àmbit local.

Perquè les administracions locals puguin continuar avançant en el compliment de la Convenció sobre els Drets de l'infant és necessari incorporar l'enfocament de drets en tota la seva acció política. Les decisions adoptades per les administracions tenen, d'una o altra manera, impacte en els nens, nenes i adolescents. Per aquesta raó, és imprescindible que la infància l'adolescència deixin de ser un assumpte sectorial, només competència d'algunes àrees i departaments, i passin a ser una política dissenyada, implementada i avaluada de manera transversal i integral, que situï els nens, nenes i adolescents en el centre de l'agenda política i social i impliqui en aquest sentit tots els actors locals.

Perquè aquesta governança amiga de la infància continuï donant compliment a les obligacions de les institucions locals envers la Convenció sobre els Drets de l'Infant cal conèixer quina és la realitat de la infància i l'adolescència a cada moment per, així, dissenyar, implementar i avaluar una estratègia pròpia amb enfocament de drets, orientada a resultats i dotada dels recursos necessaris per fer-la efectiva.

PROPOSTES **11** **12** en pàgina següent >>>

PROPOSTES

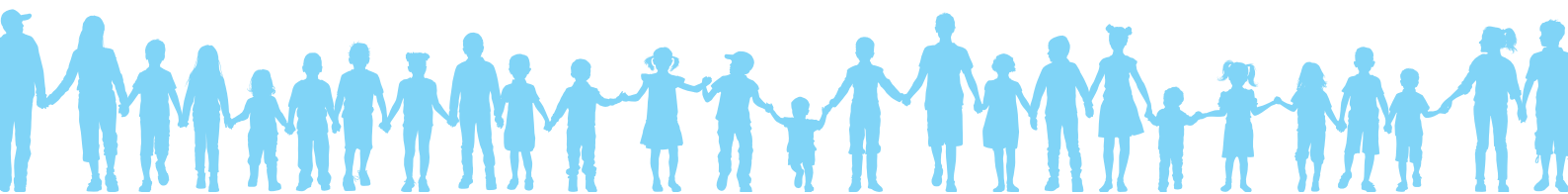
11 Cooperació Local per a la Infància. Cal fomentar l'acció local compromesa amb els drets de la infància en el món i el desenvolupament sostenible, dotant de recursos dirigits a la cooperació internacional descentralitzada.

12 Governança Amiga de la Infància. Cal establir una estratègia a llarg termini per aconseguir transformacions en la qualitat de vida i el benestar dels infants. Per a això fa falta generar eines de planificació amb enfocament de drets, que al seu torn vagin acompanyades de mecanismes d'anàlisi pressupostària en clau d'infància i de coordinació interdepartamental, que incorporin la recollida de dades, la planificació, el seguiment — mitjançant un sistema d'indicators—, el pressupost per implementar-ho i l'avaluació de l'impacte sobre el benestar dels infants i adolescents.

Les estratègies locals d'infància han de tenir en compte la veu dels infants i adolescents.

Que els consells locals d'infància tinguin connexió i enllaç amb els consells de participació que es fomentin en l'àmbit autonòmic.

Grup Assessor UNICEF Espanya

TINGUES EN COMPTE...

A més d'incloure les nostres 12 propostes, revisa mitjançant aquestes preguntes el teu programa electoral

INCLUSIÓ DELS INFANTS I ADOLESCENTS

■ La infància i l'adolescència ocupen un lloc rellevant en el programa electoral? Apareixen els nens, nenes i adolescents i els seus drets específicament esmentats en la introducció del programa o en el resum executiu?

■ Es dedica a la infància i l'adolescència un apartat del programa? Estan reflectides en l'índex del programa les propostes dirigides als infants almenys al mateix nivell d'altres polítiques que afecten amplis grups o sectors de la societat, com les polítiques de gènere o de persones grans?

■ Estan visibles els nens, nenes i adolescents com a ciutadania de ple dret en polítiques clau que els afecten (educació, protecció social, protecció jurídica)? Són presents com a nens, nenes i adolescents a més de com a fills i filles, alumnat, usuaris i usuàries, persones menors d'edat, beneficiaris i beneficiàries...?

■ Estan visibles en altres polítiques generals/transversals (urbanisme, igualtat, joventut, cultura, serveis socials, cooperació al desenvolupament, migracions, ocupació, etc.)? Se'ls té en compte a l'hora de dissenyar mesures en polítiques que no són específiques per a ells, però que tenen impacte en la seva vida, en les seves famílies i el seu entorn?

ENFOCAMENT DE DRETS I MARC DE POLÍTQUES

■ La infància està inclosa en el programa electoral d'acord amb l'enfocament de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, l'Agenda de Desenvolupament Sostenible 2030 i altres referències bàsiques? Els programes recullen els acords del Pacte Autonòmic per la Infància, així com les prioritats de la Garantia Infantil Europea i la Nova Agenda Urbana?

■ Les mesures proposades són rellevants per al benestar infantil? En les mesures, s'aborda la visió des de la infància i el seu efecte en el benestar i els drets en els nens, nenes i adolescents?

■ S'acompanyen d'una estimació de pressupost/inversió necessària les mesures que ho necessitin? Hi ha estimacions i compromisos sobre la inversió pública necessària per implementar les mesures i sobre l'impacte d'aquestes i els objectius que es volen aconseguir?

PARTICIPACIÓ INFANTIL

■ El contingut del programa promou la creació d'espais de participació infantil en l'àmbit local? En l'elaboració del programa han participat directament nens i nenes? O, almenys, s'han tingut en compte les seves opinions recollides en altres fonts (organitzacions d'infància, enquestes, trobades infantils, consells municipals d'infància, etc.)?

■ Hi ha una versió del programa o de les mesures específiques d'infància adaptada als nens i nenes? Podrien entendre'n les propostes i les conseqüències sobre ells?

EQUITAT

■ Es mira amb especial atenció cap als nens, nenes i adolescents en situació més vulnerable, com ara infants i adolescents en risc d'exclusió social, amb discapacitat, migrants i refugiats, en el sistema de protecció...? Hi ha mesures específiques per a tots ells?

